

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้สารนิเทศของผู้ใช้สารนิเทศในหอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาคในด้านวัตถุประสงค์ เนื้อหาสารนิเทศและประเภทของสารนิเทศ รวมทั้งปัญหาในการใช้สารนิเทศที่ผู้ใช้ประสบ โดยมีสมมติฐานว่า ผู้ใช้สารนิเทศที่มีอาชีพหรือสถานภาพ ระดับอายุและระดับการศึกษาแตกต่างกันย่อมใช้สารนิเทศต่างกัน ในด้านวัตถุประสงค์ เนื้อหาวิชาและประเภทของสารนิเทศ ตลอดจนประสบปัญหาในการใช้สารนิเทศแตกต่างกัน

การดำเนินการวิจัยใช้การสำรวจโดยออกแบบสอบถาม รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพวัตถุประสงค์ในการใช้สารนิเทศ เนื้อหาวิชาและประเภทของสารนิเทศใช้ ปัญหาในการใช้สารนิเทศที่ผู้ใช้สารนิเทศในหอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาคประสบ ตลอดจนความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้และปัญหาในการใช้สารนิเทศ โดยแจกแบบสอบถามให้ผู้ใช้สารนิเทศ 9 แห่ง จำนวน 464 ชุด ในระหว่างวันที่ 19 มีนาคม 2537 ถึงวันที่ 25 พฤษภาคม 2537 ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์นำมาวิเคราะห์ได้ 406 ชุด คิดเป็นร้อยละ 87.5 ของแบบสอบถามทั้งหมด การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีคำนวณหาค่าร้อยละ และรายงานการวิเคราะห์ในรูปแบบของตารางประกอบคำบรรยาย ดังได้เสนอไว้ในบทที่ 4

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. หอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาค

หอสมุดแห่งชาติทั้ง 9 แห่งตั้งอยู่ในจังหวัดที่สำคัญทั่วทุกภูมิภาคของไทย หอสมุดแห่งชาติที่มีขนาดใหญ่ คือ หอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาคจังหวัดเชียงใหม่ นครราชสีมา และจันทบุรี ส่วนใหญ่เปิดให้บริการสารนิเทศ สัปดาห์ละ 5 วัน ยกเว้นหอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาคจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเปิดให้บริการ 6 วัน จำนวนผู้เข้าใช้สารนิเทศในปีงบประมาณ 2535 คือ ผู้ใช้สารนิเทศในหอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาคจังหวัดนครราชสีมา รองลงมาคือ เชียงใหม่ และจันทบุรี (ตารางที่ 1 2 3)

จากนโยบายของรัฐบาลที่สนับสนุนให้ประชาชนสนใจในการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง และแสวงหาข่าวสารข้อมูลทันสมัย เพื่อพัฒนาอาชีพและคุณภาพชีวิต หอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาค ซึ่งตั้งอยู่ในจังหวัดที่สำคัญ เช่น จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจและวัฒนธรรมของอีสานใต้ และเป็นศูนย์กลางการคมนาคมและการค้าระหว่างภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคอื่น ๆ จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจ การศึกษาวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวของภาคเหนือ และจังหวัดจันทบุรี ซึ่งเป็นจังหวัดศูนย์กลางเศรษฐกิจการค้า อัญมณีของไทย เป็นจังหวัดที่มีศูนย์กลางการทดลองการเกษตรของภาคตะวันออก และเป็นจังหวัดที่มีมรดกวัฒนธรรมที่สำคัญของภูมิภาคนี้ หรือจังหวัดชลบุรี ซึ่งเป็นศูนย์รวมของท่าเรือ-น้ำลึกและการขนส่งทางทะเล และมีนิคมอุตสาหกรรม และเป็นจังหวัดที่มีอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่สำคัญ ประชาชนในจังหวัดเหล่านี้จึงต้องการสารนิเทศต่าง ๆ มากขึ้น อีกประการหนึ่ง คือ หอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาคดังกล่าวมีขนาดใหญ่จึงมีผู้ใช้สารนิเทศมาใช้เป็นจำนวนมาก (ตารางที่ 1 และ 3) จึงควรเปิดบริการสารนิเทศ สัปดาห์ละ 6 วัน และเปิดบริการในวันเสาร์ อาทิตย์ ดังเช่น หอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาคจังหวัดนครราชสีมา

2. สถานภาพของผู้ใช้สารนิเทศ

ผู้ใช้สารนิเทศเป็นข้าราชการมากที่สุด (28.3) รองลงมาคือ นักศึกษา (28.1) และนักเรียน (22.7) ผู้ใช้สารนิเทศที่มาน้อยที่สุด คือ เกษตรกร (0.2) แม่บ้าน (0.7) และผู้สูงอายุ (1.5) (ตารางที่ 5)

หอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาคที่มีข้าราชการใช้มากที่สุด คือ หอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาคจังหวัดจันทบุรี (4.7) นครราชสีมา (9.9) สิงห์บุรี (3.4) บุรีรัมย์ (3.2) และสงขลา (1.5)

ผู้ใช้สารนิเทศในหอสมุดแห่งชาติที่มีระดับอายุ 12-20 ปี คือ ผู้ที่เข้ามาใช้สารนิเทศมากที่สุดในหอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาคจังหวัดนครราชสีมา ชลบุรี บุรีรัมย์ จันทบุรี สงขลา และสิงห์บุรี ผู้ใช้สารนิเทศที่มีอายุระหว่าง 21-30 ปี มาใช้สารนิเทศมากเป็นอันดับหนึ่งในหอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาคจังหวัดนครราชสีมา จันทบุรี เชียงใหม่ ลำพูน (ตารางที่ 6)

ผู้ใช้สารนิเทศส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี (39.3) มัธยมศึกษาตอนปลาย (23.5) ประกาศนียบัตรวิชาชีพ และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (10.0) เท่ากัน

ส่วนผู้ใช้สารนิเทศที่มาใช้น้อย คือ ประถมศึกษา (3.2) มัธยมศึกษาตอนต้น (7.4) นอกจากนี้ยังมีผู้มีการศึกษาระดับอื่น ๆ คือ ประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค นักศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม สถาบันการศึกษาทางทหารและปริญญาโท (ตารางที่ 7)

ผลการวิจัยในด้านผู้ใช้สารนิเทศต่างจากงานวิจัยของ จินตนา เจียมพิทักษ์วงศ์ (2517) Harbo, Kuhl and Munk (1979) และ Thompson (1971) ที่พบว่า ผู้มาใช้สารนิเทศส่วนใหญ่เป็นนักเรียน และผู้ที่อยู่ในระหว่างศึกษา เนื่องจากระยะที่ส่งแบบสอบถามเพื่อรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยเรื่องนี้ คือ เดือนมีนาคม ถึงเดือนพฤษภาคม ซึ่งเป็นระยะการปิดภาคการศึกษาใหญ่ ทำให้ผู้ใช้สารนิเทศที่เป็นนักเรียนลดลง คงมีแต่นักศึกษาและข้าราชการซึ่งมีความต้องการสารนิเทศในระดับมาก ส่วนผู้ใช้สารนิเทศน้อย คือ เกษตรกร (0.1) แม่บ้าน และผู้สูงอายุ (1.5) ซึ่งตรงกับงานวิจัยของสุมณ ชูประสิทธิ์ (2527) Stevens (1986) Thompson (1991) Harbo Kuhl and Munk (1977) ที่กล่าวว่า ผู้ไม่มาใช้ห้องสมุด คือ ผู้ทำงานหนัก สตรี ผู้สูงอายุ และผู้ที่อยู่ในชนบท

ผู้ใช้สารนิเทศในหอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาค มีระดับอายุหลากหลายทุกวัย ระดับอายุของผู้ที่ใช้สารนิเทศมากที่สุด คือ ระหว่าง 12-20 ปี (40.6) รองลงมาคือ 21-30 ปี (30.5) ซึ่งเป็นช่วงอายุของผู้ที่กำลังศึกษา ซึ่งผลการวิจัยนี้ใกล้เคียงกับงานวิจัยของ วารี ท่วม่วง (2533) พบว่า ผู้ใช้สารนิเทศส่วนใหญ่อายุระหว่าง 24 ปี ส่วนผู้ใช้สารนิเทศในหอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาคในระดับน้อย คือ ผู้ที่มีอายุ 61 ปีขึ้นไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Harbo Kuhl and Munk (1977) กล่าวว่า ผู้สูงอายุจะไปใช้ห้องสมุดน้อย เพราะความไม่สะดวกต่าง ๆ

3. การใช้สารนิเทศในหอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาค

3.1 วัตถุประสงค์ในการมาใช้สารนิเทศ

จากการวิเคราะห์วัตถุประสงค์ของผู้ใช้สารนิเทศในหอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาค โดยจำแนกตามอาชีพและสถานภาพ ระดับอายุและระดับการศึกษา (ตารางที่ 8-11) ปรากฏว่า ผู้ใช้สารนิเทศมีความแตกต่างกันโดยอาชีพหรือสถานภาพ ระดับอายุ และระดับการศึกษาจะมีวัตถุประสงค์ในการใช้สารนิเทศหลากหลายแตกต่างกัน

วัตถุประสงค์ในการมาใช้สารนิเทศ จากการวิเคราะห์วัตถุประสงค์ในการมาใช้สารนิเทศในหอสมุดแห่งชาติมากเป็นอันดับหนึ่ง คือ เพื่อประกอบการเรียนการศึกษา

(19.3) อันดับรอง คือ เพื่อความบันเทิงและใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ (16.5) และทำรายงาน (13.5) และวัตถุประสงค์ในการมาใช้สารนิเทศน้อยที่สุด คือ เพื่อประกอบการเขียนทางวิชาการ (2.8)

หอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาคที่ผู้ใช้สารนิเทศมีวัตถุประสงค์เพื่อประกอบการเรียนการศึกษา คือ หอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาคจังหวัดนครราชสีมา (2.7) ชลบุรี (3.1) นครศรีธรรมราช บุรีรัมย์ (2.1) ลำพูน (1.6) สงขลา (1.1) นอกจากนี้ยังมีวัตถุประสงค์เพื่อประกอบการสอนมากเป็นอันดับหนึ่ง คือ ผู้ใช้สารนิเทศในหอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาคจังหวัดเชียงใหม่ (1.7)

ผู้ใช้สารนิเทศที่มีวัตถุประสงค์เพื่อความบันเทิงและใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์มากเป็นอันดับหนึ่ง คือ ผู้ใช้สารนิเทศในหอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาคจังหวัดจันทบุรี (1.1) และเชียงใหม่ และมากเป็นอันดับรอง คือ ผู้ใช้สารนิเทศในหอสมุดแห่งชาติจังหวัดนครราชสีมา (2.0) ชลบุรี (3.1) นครศรีธรรมราช (4.7) บุรีรัมย์ (1.7) และลำพูน (1.5)

ในการวิเคราะห์ตามอาชีพและสถานภาพ ระดับอายุ และระดับการศึกษา พบว่า กลุ่มข้าราชการ นักศึกษาและนักเรียนมีวัตถุประสงค์ในการมาใช้สารนิเทศเพื่อประกอบการเรียนการศึกษา (17.1) บันเทิงและใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ (16.2) และทำรายงาน (12.3)

ผู้ใช้สารนิเทศที่มีอายุระหว่าง 12-20 ปี 21-30 ปี ซึ่งเป็นผู้ใช้สารนิเทศกลุ่มใหญ่ มีวัตถุประสงค์ในการใช้สารนิเทศเพื่อประกอบการศึกษามากที่สุด (12.0 6.1) เพื่อความบันเทิงและใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ (7.9) 4.7) ผู้ใช้สารนิเทศที่อายุ 31-40 ปี ใช้สารนิเทศเพื่อส่งเสริมการทำงานให้มีประสิทธิภาพ (3.5) และเพื่อได้รับความรู้และข่าวสารทันสมัย (2.8) ผู้ที่มีอายุ 51-60 ปี ใช้สารนิเทศเพื่อส่งเสริมการทำงานให้มีประสิทธิภาพและเพื่อความบันเทิง (0.9) เท่ากัน ส่วนผู้มีอายุ 61 ปีขึ้นไปใช้สารนิเทศเพื่อหาความรู้ไปพัฒนาจิตใจและเพื่อความบันเทิง (0.2) เท่ากัน (ตารางที่ 10)

ในด้านระดับการศึกษา ผู้ใช้สารนิเทศมีวัตถุประสงค์ในการใช้เพื่อประกอบการเรียนการศึกษา คือ ผู้ใช้ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี (7.2) มัธยมศึกษาตอนปลาย (5.1) ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (2.0) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (1.8) มัธยม

ศึกษาดอนตัน (1.7) และประถมศึกษา (0.7) นอกจากนั้นผู้ใช้สารนิเทศระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงก็ใช้สารนิเทศเพื่อความบันเทิง (1.8) มากเป็นอันดับหนึ่งอีกด้วย

ผลการวิเคราะห์ครั้งนี้แตกต่างกับงานวิจัยของ สุ่มน ชูประสิทธิ์ (2527) พบว่า ผู้ใช้สารนิเทศมีวัตถุประสงค์ในการใช้สารนิเทศมากที่สุด เพื่อให้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และชอบอ่านหนังสือ กรรณิกา ศรีสวัสดิ์วิชัย (2533) พบว่า ผู้ใช้สารนิเทศต้องการรู้ข่าวทันสมัยรวดเร็ว Steven (1986) พบว่า ผู้ใช้สารนิเทศมีวัตถุประสงค์ในการมาใช้สารนิเทศเพื่อความเพลิดเพลิน

3.2 เนื้อหาวิชาสารนิเทศ

เนื้อหาวิชาของสารนิเทศที่ผู้ใช้สารนิเทศในหอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาคใช้มากอันดับหนึ่งคือ ความรู้รอบตัว (237 คำตอบ) รองลงมาคือ รวมเรื่องต่าง ๆ (135 คำตอบ) การเมืองการปกครอง และประวัติศาสตร์ไทย (128 คำตอบ) ส่วนวิชาที่ใช้น้อยที่สุด คือ หลักไวยากรณ์ภาษาเยอรมัน (ตารางที่ 12)

นอกจากนั้น สารนิเทศวิชาต่าง ๆ ที่มีผู้ใช้หลากหลาย เช่น การเมือง การปกครอง ฮาเสพติด ครรชนี้วารสาร ชีวิตและสิ่งแวดล้อม หลักภาษาไทย สุภาษิต ฮา และการใช้ฮา การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ขนบธรรมเนียมประเพณี

จากการวิเคราะห์หัวข้อหรือสถานภาพของผู้ใช้กับการใช้เนื้อหาสารนิเทศปรากฏว่า นักเรียน นักศึกษา ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ และผู้รับจ้าง ใช้สารนิเทศเกี่ยวกับความรู้รอบตัว มากเป็นอันดับหนึ่ง

นอกจากนี้ผู้ใช้สารนิเทศที่มีอาชีพหรือสถานภาพต่าง ๆ เลือกใช้เนื้อหาวิชาของสารนิเทศที่มากเป็นอันดับหนึ่ง คือ นักศึกษาผู้ใหญ่ใช้พจนานุกรม ผู้ประกอบธุรกิจใช้การเมืองการปกครอง ผู้ประกอบการค้าใช้ครรชนี้วารสาร เกษตรกรใช้การทำประมง นักบวชใช้ขนบธรรมเนียมประเพณี แม่บ้านใช้จิตวิทยา สัตว์โลกคำบรรพ์ อาหารและการถนอมอาหารวรรณคดี (ตารางที่ 13)

ผู้ใช้สารนิเทศที่มีอายุระหว่าง 12-20 21-30 31-40 ปี ใช้สารนิเทศเนื้อหาวิชาความรู้รอบตัวมากเป็นอันดับหนึ่ง ผู้ใช้สารนิเทศที่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี ใช้สารนิเทศสาขาโบราณคดี ส่วนผู้ใช้สารนิเทศที่มีอายุ 51-60 ปี ใช้สารนิเทศสาขาวิชาพระราชประวัติ และผู้ใช้สารนิเทศที่มีอายุ 61 ปีขึ้นไป ใช้สารนิเทศเกี่ยวกับฮาและการใช้ฮา

นอกจากนี้ผู้ใช้สารนิเทศที่มีระดับอายุต่าง ๆ ยังใช้สารนิเทศในสาขาวิชาอื่น ๆ ได้แก่ ประวัติศาสตร์ไทย การเมืองการปกครอง โบราณคดี ประวัติบุคคลสำคัญ สุขศึกษา และอื่น ๆ (ตารางที่ 14)

ผู้ใช้สารนิเทศระดับประถมศึกษา ใช้สารนิเทศเกี่ยวกับยาและการใช้ยาเป็นอันดับหนึ่ง ผู้ใช้สารนิเทศระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และปริญญาตรี ใช้สารนิเทศเกี่ยวกับความรู้รอบตัวมากเป็นอันดับหนึ่ง ผู้ใช้สารนิเทศระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ใช้ความรู้รอบตัวมากเป็นอันดับหนึ่ง นอกจากนี้ผู้ใช้สารนิเทศในระดับการศึกษาต่าง ๆ ได้ใช้สารนิเทศสาขาวิชาอื่น ๆ ได้แก่ นิทาน การ์ตูน การใช้ภาษาไทย ประวัติศาสตร์ไทย ชีวิตและสิ่งแวดล้อม เรื่องต่าง ๆ ขนบธรรมเนียมประเพณี อีกด้วย (ตารางที่ 15)

หอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาคเป็นศูนย์สารนิเทศที่รัฐบาลจัดตั้งขึ้น เพื่อให้บริการสารนิเทศทุกสาขาวิชา และทุกประเภทแก่ประชาชนในชนบท จึงมีประชาชนมาใช้สารนิเทศในทุก ๆ สาขาวิชา เพื่อแสวงหาความรู้และข่าวสารต่าง ๆ โดยเฉพาะความรู้รอบตัวและรวมเรื่องต่าง ๆ ซึ่งมีผู้ใช้มากที่สุด เพราะเป็นสาขาวิชาที่ให้ความรู้เรื่องต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง แก่ผู้ใช้สารนิเทศทุกระดับ แต่ถ้าพิจารณาตามสถานภาพของผู้ใช้สารนิเทศแล้ว จะเป็นว่า ผู้ใช้สารนิเทศจะเลือกใช้สารนิเทศในสาขาวิชาที่สนองวัตถุประสงค์ และสอดคล้องกับอาชีพและสถานภาพ ระดับอายุ และระดับการศึกษาของตน (ตารางที่ 12-15)

ผลการวิเคราะห์ครั้งนี้มีความแตกต่างกับงานวิจัยของผู้อื่น ในระดับของความมากของสาขาวิชาที่ผู้ใช้สารนิเทศเลือกใช้ ลัดดา รุ่งวิสัย (2526) พบว่า ผู้ใช้ชอบอ่านนิยาย และการ์ตูน ศศิวิมล ชัยวีระไทย (2528) พบว่า ผู้ใช้สารนิเทศใช้สารนิเทศเกี่ยวกับการศึกษาและความรู้รอบตัว ส่วน Steven (1986) พบว่า ผู้ใช้สารนิเทศเลือกใช้สารนิเทศสาขาวิชา การเมืองการปกครอง ชีวิตประวัติ ปรัชญาและท่องเที่ยว

3.3 ประเภทของสารนิเทศที่ใช้เป็นประจำ

ผู้ใช้สารนิเทศในหอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาค ใช้หนังสือมากที่สุด รองลงมา คือ วารสารและหนังสือพิมพ์ใช้สัปดาห์น้อยที่สุด (ตารางที่ 16)

ผู้ใช้สารนิเทศที่ใช้หนังสือมากเป็นอันดับหนึ่ง คือ นกเรียน (17.4) นักศึกษา (17.7) ข้าราชการ (16.7) ผู้ประกอบการค้า (1.7) ผู้รับจ้าง (1.2)

เทปเพลงมีผู้ใช้เลือกใช้เป็นอันดับรอง คือ นักเรียน (6.3) นักศึกษา (5.9) พนักงานรัฐวิสาหกิจ (1.0) ผู้ประกอบการค้า (0.4) วิดีโอเทป มีผู้ใช้เป็นอันดับรอง คือ ผู้ประกอบการธุรกิจ (0.6) ผู้ประกอบการค้า (0.4) แม่บ้าน (0.1)

แผนที่เป็นสื่อทัศนวัสดุที่นักบวชเลือกใช้ (0.6) นอกจากนี้ผู้ใช้สารนิเทศที่มีอาชีพหรือสถานภาพต่าง ๆ เลือกใช้สื่อทัศนวัสดุหลายประเภท (ตารางที่ 29)

จากการวิเคราะห์โดยระดับอายุของผู้ใช้สื่อทัศนวัสดุ ผู้ใช้สารนิเทศทุกระดับอายุ ใช้โทรทัศน์มากเป็นอันดับหนึ่ง และใช้เทปเพลงมากเป็นอันดับรอง ยกเว้นผู้ที่อายุ 61 ปีขึ้นไป ใช้แผนที่ นอกจากนั้นผู้ใช้สารนิเทศอายุระหว่าง 12-20 21-30 และ 31-40 ปี ใช้สารนิเทศครบทุกประเภท ส่วนผู้ที่มีอายุระดับต่าง ๆ จากนี้ก็เลือกใช้สื่อทัศนวัสดุหลากหลาย (ตารางที่ 30)

จากการวิเคราะห์ตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้ใช้สารนิเทศทุกระดับการศึกษา ใช้โทรทัศน์มากเป็นอันดับหนึ่ง และใช้เทปเพลงเป็นอันดับรอง ผู้ใช้สารนิเทศระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพและระดับอื่น ใช้วิดีโอเทปเป็นอันดับรอง จะเห็นได้ว่า ผู้ใช้สารนิเทศระดับการศึกษา มีธยมศึกษาตอนปลาย ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปริญญาตรี และอื่น ๆ ใช้สื่อทัศนวัสดุหลากหลายทุกประเภท (ตารางที่ 31)

จากผลการวิเคราะห์ จากตารางที่ 28-31 ปรากฏว่า ผู้ใช้สารนิเทศในหอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาค ล้วนแต่เลือกใช้สื่อทัศนวัสดุชนิดต่าง ๆ หลากหลายแตกต่างกันไป ตามความจำเป็นในการใช้ และตามความพึงพอใจของแต่ละคน ผู้ใช้สารนิเทศใช้โทรทัศน์เทปเพลงและวิดีโอเทป และสื่อทัศนวัสดุที่ใช้น้อย คือ สไลด์ หุ่นจำลองของตัวอย่าง และลูกโลก เนื่องจากหอสมุดแห่งชาติมีขีดจำกัดเกี่ยวกับสื่อทัศนวัสดุ คือ มีสื่อทัศนวัสดุจำกัดชนิด และบางชนิด ไม่มีบริการในทุกแห่ง เช่น สไลด์ แต่หอสมุดแห่งชาติได้พยายามจัดสรรงบประมาณมาเพื่อจัดหาสื่อทัศนวัสดุชนิดต่าง ๆ และเรื่องใหม่ ๆ เพื่อให้บริการในหอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาค ให้ครบถ้วนยิ่งขึ้น (พิมพ์กา สกุลกัน, สัมภาษณ์, 25 กันยายน 2535)

ผลการวิเคราะห์ครั้งนี้ แตกต่างกับงานวิจัยของผู้อื่น คือ Thompson (1991) พบว่า ผู้ใช้สารนิเทศพอใจ Compact Disk และ Vidio ส่วนบุญเรือน แสงทอง (2529) และพบว่า ผู้ใช้สารนิเทศพึงพอใจและใช้หอกระจายข่าวในระดับมาก

4. ปัญหาในการใช้สารนิเทศ

4.1 ปัญหาในการใช้หนังสือ

ปัญหาในการใช้หนังสือที่พบมากที่สุด คือ หนังสือในเนื้อหาที่ต้องการมีน้อยหรือไม่มีเลย (25.6) รองลงมาคือ หนังสือที่ต้องการไม่อยู่บนชั้น (21.0) และหนังสือในเนื้อหาวิชาที่ต้องการไม่ตรงกับระดับผู้ใช้ (15.2) ปัญหาที่พบน้อยที่สุด คือ หนังสือที่ผลิตในท้องถิ่น หรือหนังสือเกี่ยวกับท้องถิ่นมีน้อย (11.0)

ผู้ใช้สารนิเทศในหอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาคทุกแห่งพบปัญหามากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง คือ หนังสือในเนื้อหาวิชาที่ต้องการมีน้อยหรือไม่มีเลย และหอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาคจังหวัดนครราชสีมา มีปัญหา คือ หนังสือที่ต้องการไม่อยู่บนชั้น (6.6) ผู้ใช้สารนิเทศในหอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาคจังหวัดนครราชสีมา จังหวัดจันทบุรี เชียงใหม่ ลำพูน สงขลา และสิงห์บุรี มีปัญหา คือ หนังสือที่ต้องการไม่อยู่บนชั้นมากเป็นอันดับรอง (ตารางที่ 32)

จากการวิเคราะห์ปัญหาในการใช้สารนิเทศของผู้ใช้สารนิเทศอาชีพต่าง ๆ พบว่า นักศึกษา นักศึกษาผู้ใหญ่ ข้าราชการ ผู้ประกอบธุรกิจ ผู้รับจ้าง พระภิกษุ แม่บ้าน มีปัญหาในการใช้หนังสือ คือ หนังสือในเนื้อหาวิชาที่ต้องการไม่มีบริการ นักเรียน พนักงาน รัฐวิสาหกิจ และผู้ค้าขาย มีปัญหา คือ หนังสือที่ต้องการไม่ได้อยู่บนชั้น (ตารางที่ 33)

ผู้ใช้สารนิเทศระดับอายุ 21-30 31-40 41-50 ปี มีปัญหาในการใช้หนังสือ คือ หนังสือในเนื้อหาที่ต้องการมีน้อยหรือไม่มีเลย ผู้ใช้สารนิเทศอายุระหว่าง 12-20 ปี มีปัญหา คือ หนังสือที่ต้องการไม่อยู่บนชั้น อายุ 51-60 ปี มีปัญหา คือ ไม่เข้าใจระบบการจัดการหนังสือ และหนังสือท้องถิ่นมีน้อย ผู้ใช้ที่อายุ 61 ปีขึ้นไปมีปัญหา คือ หนังสือในเนื้อหาวิชาที่ต้องการไม่มีบริการ และหนังสือสารุดังกล่าว และผู้ใช้สารนิเทศ อายุ 12-60 ปี มีปัญหาในการใช้หนังสือหลากหลาย (ตารางที่ 34)

ผู้ใช้สารนิเทศระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา ประกาศนียบัตรวิชาชีพ มีปัญหาในการใช้หนังสือ คือ มัธยมศึกษาตอนต้น ประกาศนียบัตรวิชาชีพระดับสูง ปริญญาตรี และอื่น ๆ มีปัญหาในการใช้หนังสือ คือ หนังสือในเนื้อหาที่ต้องการมีน้อยหรือไม่มีเลย (1.6 2.9 12.2 2.1) (ตารางที่ 35)

ต้องการ Thompson (1991) พบว่า ประชาชนชาวพื้นเมืองต้องการให้ห้องสมุดจัดหาหนังสือเกี่ยวกับท้องถิ่นและชนพื้นเมืองมาให้บริการมากขึ้น

4.2 ปัญหาในการใช้วารสารและหนังสือพิมพ์

ผู้ใช้สารนิเทศในหอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาค มีปัญหาในการใช้หนังสือมากเป็นอันดับหนึ่ง คือ วารสารและหนังสือพิมพ์ที่ต้องการไม่มีบริการในหอสมุด (22.4) วารสารและหนังสือพิมพ์ที่ต้องการไม่ได้อยู่บนชั้น (22.0) วารสารและหนังสือพิมพ์ฉบับใหม่ ออกบริการล่าช้า (18.3) (ตารางที่ 36)

นักศึกษา ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ นักธุรกิจ ค้าขาย รับจ้าง และแม่บ้าน มีปัญหาในการใช้วารสารและหนังสือพิมพ์ คือ วารสารที่ต้องการไม่มีบริการในหอสมุด (6.6 6.2 1.4 0.7 0.7 0.7 0.2)

นักเรียน และนักบวช มีปัญหาในการใช้วารสารและหนังสือพิมพ์ คือ วารสารที่ต้องการไม่ได้อยู่บนชั้น (8.0 1.1)

นักศึกษาผู้ใหญ่ และผู้สูงอายุมีปัญหาในการใช้วารสารและหนังสือพิมพ์ คือ วารสารและหนังสือพิมพ์ฉบับใหม่ออกบริการล่าช้า (0.5 0.7)

นักศึกษาผู้ใหญ่ ผู้ค้าขาย นักบวช มีปัญหาในการใช้วารสารและหนังสือพิมพ์ คือ วารสารล่วงเวลาไม่ครบ (0.5 0.7 1.1) (ตารางที่ 37)

ผู้ใช้สารนิเทศที่มีอายุระหว่าง 12-20 ปี มีปัญหาในการใช้วารสารและหนังสือพิมพ์ คือ วารสารและหนังสือพิมพ์ที่ต้องการไม่ได้อยู่บนชั้น (14.0) ผู้ใช้ที่มีอายุระหว่าง 21-30 31-40 41-50 51-60 และ 61 ปีขึ้นไป มีปัญหาคือ วารสารและหนังสือพิมพ์ที่ต้องการไม่มีบริการในหอสมุด (6.4 5.3 1.6 0.5 0.5) ผู้ใช้สารนิเทศที่มีระดับอายุ 51-60 ปี และ 61 ปีขึ้นไป มีปัญหาคือ วารสารและหนังสือพิมพ์ฉบับใหม่ออกบริการล่าช้า (0.5) เท่ากัน และวารสารหนังสือพิมพ์ล่วงเวลามีไม่ครบ (0.5) (ตารางที่ 38)

ผู้ใช้สารนิเทศระดับประถมศึกษา ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และปริญญาตรี มีปัญหาในการใช้วารสารและหนังสือพิมพ์ คือ วารสารและหนังสือพิมพ์ที่ต้องการไม่มีบริการในหอสมุด (1.1 2.3 10.3)

ผู้ใช้สารนิเทศระดับมัธยมต้น และมัธยมปลาย มีปัญหาในการใช้วารสารและหนังสือพิมพ์ คือ วารสารและหนังสือพิมพ์ที่ต้องการไม่ได้อยู่บนชั้น (2.3 6.7)

ผู้ใช้นิตยสารระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพมีปัญหา คือ วารสารหนังสือพิมพ์ฉบับใหม่ออกบริการล่าช้า (3.0) ตารางที่ 39)

จากการวิเคราะห์ปัญหาในการใช้วารสารและหนังสือพิมพ์ ที่ผู้ใช้นิตยสารในหอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาค ตามตารางที่ 36 37 38 39 พบว่า ผู้ใช้นิตยสารที่มีความแตกต่างด้วยอาชีพ และสถานภาพ ระดับอายุ และระดับการศึกษา มีปัญหาในการใช้วารสารและหนังสือพิมพ์แตกต่างกัน แต่โดยภาพรวมแล้วมีความเป็นเอกฉันท์ ปัญหาที่เกิดขึ้นในระดับมาก คือ วารสารและหนังสือพิมพ์ที่ต้องการใช้ไม่ได้บริการในหอสมุด วารสารและหนังสือพิมพ์ที่ต้องการไม่อยู่บนชั้น และหนังสือพิมพ์ฉบับใหม่ออกบริการล่าช้า ส่วนปัญหาในระดับน้อย คือ จุลสารและกฤตภาคไม่ทันสมัย วารสารและหนังสือพิมพ์ล่วงเวลามีไม่ครบ และวารสารหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นมีน้อย ซึ่งปัญหาเหล่านี้เกิดจากหอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาคไม่มีงบประมาณเพียงพอที่จะจัดหาวารสารและหนังสือพิมพ์มาให้ครบทุกรายชื่อ เพราะปัจจุบันมีวารสารหนังสือพิมพ์ทั้งของไทยและต่างประเทศมากมาย มีคุณภาพดีและราคาสูง ส่วนวารสารหนังสือพิมพ์ชื่อใดที่ชื่อมาบริการก็เพียงชื่อละ 1 หรือ 2 ฉบับเท่านั้น ทำให้ไม่เพียงพอ หรือวารสารหนังสือพิมพ์บางฉบับส่งมาถึงช้าหรือส่งไม่ครบ ทำให้การให้บริการเข้าไปในบางครั้ง

การวิเคราะห์ครั้งนี้คล้ายกับงานวิจัยของ ศศิวิมล ชัยวีระไทย (2528) ซึ่งพบปัญหาในการใช้วารสาร หนังสือพิมพ์ คือ จำนวนหนังสือพิมพ์มีน้อย ส่วน Thompson (1991) พบว่า วารสารและหนังสือพิมพ์ที่ต้องการไม่มี

4.3 ปัญหาในการใช้โสตทัศนวัสดุ

ผู้ใช้นิตยสารในหอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาค มีปัญหาในการใช้โสตทัศนวัสดุมากเป็นอันดับหนึ่ง คือ โสตทัศนวัสดุที่ให้บริการมีน้อยชนิดเกินไป (28.5) อันดับรองลงมา คือ เรื่องที่ต้องการไม่มีบริการ (24.1) และไม่รู้วิธีใช้เครื่องอุปกรณ์ (18.6) ปัญหาที่พบน้อยที่สุด คือ อุปกรณ์โสตทัศนวัสดุเก่า ชำรุด (9.9)

ผู้ใช้นิตยสารในหอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาคจังหวัดนครราชสีมา ชลบุรี บุรีรัมย์ เชียงใหม่ ลำพูน สงขลา สิงห์บุรี มีปัญหาในการใช้โสตทัศนวัสดุ คือ โสตทัศนวัสดุที่ให้บริการมีน้อยเกินไป

ผู้ใช้นิตยสารในหอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาคจังหวัดนครศรีธรรมราช จันทบุรี ลำพูน มีปัญหาคือ ไม่รู้วิธีใช้เครื่องอุปกรณ์โสตทัศนวัสดุ

ผู้ใช้สารนิเทศในหอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาคจังหวัดลำพูน และสงขลา มีปัญหาในการใช้โสตทัศนวัสดุ คือ เรื่องที่ต้องการไม่มีบริการ (ตารางที่ 40)

จากการวิเคราะห์ปัญหาของผู้ใช้สารนิเทศตามอาชีพและสถานภาพ พบว่า บุคคลทุกอาชีพ ยกเว้นผู้ค้าขาย ผู้รับจ้าง และนักศึกษาผู้ใหญ่ มีปัญหาในการใช้โสตทัศนวัสดุ คือ โสตทัศนวัสดุที่ให้บริการมีน้อยชนิดเกินไป

นักศึกษาผู้ใหญ่ ผู้ประกอบการค้า ผู้สูงอายุ และแม่บ้าน มีปัญหา คือ เรื่องที่ต้องการใช้ไม่มี (ตารางที่ 41)

ผู้ใช้สารนิเทศที่มีอายุระหว่าง 12-20 ปี 21-30 ปี 31-40 ปี 51-60 ปี มีปัญหาในการใช้โสตทัศนวัสดุ คือ โสตทัศนวัสดุที่ให้บริการมีน้อยชนิดเกินไป (14.1 7.9 0.7) ผู้ใช้สารนิเทศอายุ 21-30 ปี และ 51-60 ปี มีปัญหา คือ เรื่องที่ต้องการใช้ไม่มี (7.9 0.7) และผู้ใช้อายุ 41-50 ปี มีปัญหา คือ ไม่รู้วิธีใช้เครื่องอุปกรณ์โสตทัศนวัสดุ (1.7) (ตารางที่ 42)

ผู้ใช้สารนิเทศที่มีระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ประกาศนียบัตรวิชาชีพ และปริญาตรี มีปัญหาในการใช้โสตทัศนวัสดุ คือ โสตทัศนวัสดุที่ให้บริการมีน้อยชนิดเกินไป (8.5 3.5 11.7) ผู้ใช้สารนิเทศระดับประถมศึกษา และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงมีปัญหา คือ ไม่รู้วิธีใช้เครื่องอุปกรณ์โสตทัศนวัสดุ (1.2 2.5) ผู้ใช้สารนิเทศระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้นมีปัญหาในการใช้โสตทัศนวัสดุ คือ เรื่องที่ต้องการใช้ไม่มี (0.7 2.7) (ตารางที่ 43)

จากการวิเคราะห์ปัญหาในการใช้โสตทัศนวัสดุของผู้ใช้สารนิเทศในหอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาค จากตารางที่ 40 41 42 43 พบว่า ผู้ใช้สารนิเทศที่มีความแตกต่างกันในด้านของอาชีพ อายุและการศึกษามีปัญหาในการใช้โสตทัศนวัสดุต่าง ๆ กัน และมีปัญหาเช่นเดียวกัน ทั้งในระดับมาก คือ โสตทัศนวัสดุที่ให้บริการน้อยชนิดเกินไป เรื่องที่ต้องการใช้ไม่มีบริการ และไม่รู้วิธีใช้อุปกรณ์โสตทัศนวัสดุ และในระดับน้อย คือ อุปกรณ์โสตทัศนวัสดุชำรุดและเรื่องที่มีให้บริการล้าสมัย ปัญหาเช่นนี้เนื่องด้วยหอสมุดแห่งชาติ ได้รับงบประมาณน้อยจึงทำให้ไม่สามารถจะจัดหาโสตทัศนวัสดุทุกชนิด และเรื่องใหม่และหลายสาขาวิชามาให้บริการได้อย่างทั่วถึง ในหอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาคทุกแห่ง

4.4 ผลที่ได้จากการใช้สารนิเทศในหอสมุดแห่งชาติ

ผู้ใช้สารนิเทศในหอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาค ได้รับผลดีและประโยชน์ หลากหลาย เพราะหอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาคให้บริการสารนิเทศทุกประเภท และทุกสาขา วิชา และหลากหลายระดับความรู้ ดังนั้น ประชาชนทั่วไปจึงสามารถแสวงหาความรู้ ความ บันเทิงที่นำไปใช้ในการประกอบอาชีพการงาน การเรียน การศึกษา และปรับปรุงคุณภาพชีวิต ได้ สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้ใช้สารนิเทศในหอสมุดแห่งชาติ ได้รับผลดีในระดับมาก คือ ช่วย ให้มีความรู้กว้างขวาง (25.8) ช่วยให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น และได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ (23.0) และช่วยให้การเรียน การศึกษามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (18.4) ซึ่งก็สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ในการมาใช้สารนิเทศ คือ เพื่อประกอบการเรียน การศึกษา (17.1) เพื่อ ความบันเทิงและใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ (16.2) และเพื่อทำรายงาน (12.3) ผลดี ที่ได้ในระดับน้อย คือ ไม่มีการอ่านเขียน และทำให้การอ่านเขียนเร็วยิ่งขึ้น (9.0) ช่วย ให้การประกอบอาชีพมีประสิทธิภาพมากขึ้น (10.0) และช่วยให้เข้าใจชีวิตตนเองและผู้อื่น ดีขึ้น (ตารางที่ 44)

ผลการวิเคราะห์ครั้งนี้ สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ ฉัตรกุล ชื่นสุวรรณ (2529) นิยม เชยกิจวงศ์ (2529) สุนน ชูประสิทธิ์ (2527) ที่พบว่า การใช้ สารนิเทศในห้องสมุดและที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ทำให้ได้รับความรู้ต่าง ๆ กว้างขวาง เช่นเดียวกับ Chelelo (1978) ที่พบว่า ห้องสมุดช่วยให้ประชาชนได้รับความรู้เพื่อมีส่วน ในการบริหารประเทศ ส่วนงานวิจัยของ Hansen (1991) พบว่า การไปใช้สารนิเทศใน ห้องสมุดทำให้การเรียนและการงานมีประสิทธิภาพ

4.5 ความคิดเห็นในการใช้สารนิเทศในหอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาค

ปัญหาที่ผู้ใช้สารนิเทศประสบ

การใช้สารนิเทศ ผู้ใช้สารนิเทศประสบปัญหาเกี่ยวกับสารนิเทศบาง สาขาวิชาไม่น้อยเกินไป (23 คำตอบ) สารนิเทศมีน้อยเกินไปไม่พอกำกับการใช้ (20 คำตอบ) และสารนิเทศควรมีหลายระดับ เพื่อสะดวกแก่ผู้ใช้ที่มีความรู้ต่าง ๆ กัน (12 คำตอบ)

การให้บริการสารนิเทศ ผู้ใช้ต้องการให้มีการขอืมสารนิเทศออก นอกห้องสมุดได้ (17 คำตอบ) ให้มีการขยายวันเวลาให้บริการสารนิเทศ (14 คำตอบ) และควรจัดมุมสารนิเทศเฉพาะ เช่น มุมหนังสือ มสธ. มุมแนะนำอาชีพ (4 คำตอบ)

อาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม ผู้ใช้สารนิเทศเห็นว่า หอสมุดแห่งชาติ ส่วนภูมิภาคมีขนาดเล็กเกินไป ที่อ่านหนังสือคับแคบ สมควรขยายให้กว้างขวางขึ้น (7 คำตอบ) และมีเสียงรบกวนทำให้ขาดสมาธิ (5 คำตอบ) นอกจากนั้นบุคลากรยังไม่เพียงพอ (3 คำตอบ) (ตารางที่ 45)

ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นหลากหลายประการเนื่องจากหอสมุดแห่งชาติ-ส่วนภูมิภาคมีหลายแห่ง มีขนาดต่าง ๆ กัน และเปิดให้บริการมาเป็นเวลานานเกิน 10 ปี ในบางแห่งย่อมมีปัญหาเกี่ยวกับความคับแคบและการชำรุดของสารนิเทศ อีกประการหนึ่งคือ หอสมุดแห่งชาติเปิดให้บริการแก่ผู้ใช้ทุกระดับย่อมมีปัญหาเกี่ยวกับสารนิเทศไม่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้

การวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัดดา รุ่งวิสัย (2526) ที่ว่า ผู้ใช้สารนิเทศไม่พอใจวัสดุอุปกรณ์และหนังสือสำหรับเด็ก ศศิวิมล ชัยวีระไทย (2528) ที่ผลงานวิจัยกล่าวว่า ผู้ใช้ต้องการบริการ และนำการใช้ห้องสมุดบริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้าและหนังสือในห้องสมุดไม่ตรงกับความต้องการและชำรุด ผลการวิจัยของ จุมพจน์ วิชกุล (2536) อุปกรณ์สื่อวัสดุต่าง ๆ ชำรุด และไม่เพียงพอ ทำให้การให้บริการความรู้แก่ประชาชนไม่มีประสิทธิภาพ

ผลจากการวิเคราะห์จากข้อมูลข้างต้นนี้ ปรากฏว่า ผู้ใช้สารนิเทศในหอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาคมีอาชีพ อายุ และระดับการศึกษาหลากหลาย มีวัตถุประสงค์ในการใช้สารนิเทศแตกต่างกันไปตามความจำเป็น และความพึงพอใจของตน เลือกใช้สารนิเทศแตกต่างกันในเนื้อหาวิชา และประเภทของสารนิเทศหลากหลาย เพื่อสนองวัตถุประสงค์ของตน และได้พบปัญหาในการใช้สารนิเทศหลาย ๆ ประการต่างกันอย่างออกไป จึงเป็นการพิสูจน์สมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ว่า ผู้ใช้สารนิเทศที่มีอาชีพ วัย และระดับการศึกษาที่แตกต่างกันใช้สารนิเทศแตกต่างกันในด้านวัตถุประสงค์ เนื้อหาวิชา และประเภทของสารนิเทศ และประสบปัญหาในการใช้สารนิเทศแตกต่างกัน

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาการใช้และปัญหาในการใช้สารนิเทศในหอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาค จึงขอเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นต่อผู้บริหารหอสมุดแห่งชาติ ดังนี้

จากการวิเคราะห์ปัญหาการใช้หนังสือของผู้ใช้สารนิเทศในหอสมุด-
แห่งชาติส่วนภูมิภาค จากตารางที่ 32 33 34 36 พบว่า ผู้ใช้สารนิเทศมีปัญหาในการใช้
สารนิเทศหลากหลายประการต่าง ๆ กัน โดยมีปัญหาในระดับมาก คือ หนังสือในเนื้อหาวิชา
ที่ต้องการมีบริการน้อยหรือไม่มีเลย หนังสือที่ต้องการไม่อยู่บนชั้น และหนังสือในเนื้อหาวิชา
ที่ต้องการมีเนื้อหา ไม่ตรงกับระดับความรู้ของผู้ใช้ ส่วนปัญหาในระดับน้อย คือ หนังสือที่ผลิต
ในท้องถิ่นหรือเกี่ยวข้องกับท้องถิ่นมีน้อย หนังสือชำรุดและไม่เข้าใจระบบการจัดหมู่ของหนังสือ
สำหรับเกษตรกรนั้นไม่พบปัญหาใด ๆ เลย อาจเพราะมาใช้น้อยหรือในขณะที่ใช้สารนิเทศนั้น
สามารถเลือกใช้สารนิเทศได้ตามวัตถุประสงค์

ปัญหาในการใช้หนังสือในหอสมุดแห่งชาติ ที่พบในระดับมากนั้นอาจเพราะสาเหตุ
ดังต่อไปนี้

1. หอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาค ให้บริการประชาชนอย่างกว้างขวาง ซึ่งแตกต่าง
กันนานาประการ จึงยากที่จะจัดหาสารนิเทศให้เหมาะแก่ทุกคนได้
2. หอสมุดแห่งชาติ ได้รับงบประมาณในจำนวนจำกัด จึงไม่สามารถจัดหา
สารนิเทศทุกรายการ และทุกระดับมาให้บริการได้
3. โดยบทบาทและหน้าที่ของหอสมุดแห่งชาติ คือ รวบรวมจัดเก็บและให้บริการ
สารนิเทศ เพื่อหน่วยราชการของรัฐใช้เพื่อปฏิบัติงานศึกษา วิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศ และ
สนับสนุนประชาชนในการศึกษานอกระบบโรงเรียน หอสมุดแห่งชาติจึงมีหน้าที่จัดหาสารนิเทศ
ทุกประเภท ทุกระดับ ตามนโยบายของรัฐในส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่ง คือ ตามที่ประชาชนร้องขอ
จึงมีหนังสือบางวันที่ประชาชนทั่วไปเห็นว่าล้ำสมัยไปด้วย หรือมีเนื้อหาที่ไม่น่าสนใจและไม่ตรง
กับระดับความรู้ของแต่ละคน อาจจะทำไปหรือสูงไป เช่น รายงานประจำปีของหน่วยราชการ
พระราชกิจจานุเบกษา กฎหมาย หรือมีหนังสือที่ได้รับบริจาคจากบุคคลหรือหน่วยงานต่าง ๆ
เช่น หนังสืองานศพ หนังสือธรรม หรือประวัติศาสตร์ ซึ่งหนังสือเหล่านี้เป็นหนังสือ บุคคล
ทั่วไปไม่สนใจ แต่ก็มีประโยชน์สำหรับผู้ใช้สารนิเทศที่ศึกษาและสนใจเฉพาะเรื่อง (ปีพ.ศ. 2536)
ธรรมทัต, สัมภาษณ์, 12 มีนาคม 2536)

จากการวิเคราะห์ครั้งนี้ พบว่า มีความใกล้เคียงกับผลการวิจัยของ ศศิวิมล
ชัยวีระไทย (2528) ซึ่งพบว่า ผู้ใช้สารนิเทศมีปัญหา คือ หนังสือที่หอสมุดไม่ตรงกับผู้ใช้

ส่วนวารสารและหนังสือพิมพ์มีผู้ใช้มากเป็นอันดับหนึ่ง คือ พนักงานรัฐ-
วิสาหกิจ (2.2) ผู้ประกอบธุรกิจ (1.9)

ส่วนผู้ใช้สารนิเทศที่ใช้สารนิเทศเพียงประเภทเดียว คือ นักศึกษาผู้ใหญ่
ใช้หนังสือ (1.7) ส่วนเกษตรกรใช้วารสารและหนังสือพิมพ์ (0.2)

ผู้ใช้สารนิเทศที่ใช้หนังสือมากเป็นอันดับหนึ่ง คือ อายุ 12-20 ปี
(27.3) 21-30 ปี (19.7) 31-40 ปี (9.1) 41-50 ปี (4.2) และ 51-60 ปี (1.4)
ส่วนผู้ที่มีอายุ 61 ปีขึ้นไปใช้วารสารหนังสือพิมพ์มากเป็นอันดับหนึ่ง (1.2) ผู้ใช้สารนิเทศอายุ
ระหว่าง 12-20 ปี ใช้สารนิเทศครบทั้ง 3 ประเภท (ตารางที่ 18)

ผู้ใช้สารนิเทศที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น
มัธยมศึกษาตอนปลาย และประกาศนียบัตรวิชาชีพ ใช้สารนิเทศทั้งสามประเภท ส่วนผู้ใช้
สารนิเทศระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงและปริญญาตรี ใช้วารสารและหนังสือพิมพ์และโสต
ทัศนวิสัยมากที่สุด

จากการวิจัยครั้งนี้ เป็นการสอดคล้องกันกับอาชีพและสถานภาพ วัตถุประสงค์
ประสงค์ และเนื้อหาของสารนิเทศที่ใช้ คือ กลุ่มผู้ใช้มาก คือ ข้าราชการ นักเรียน และ
นักศึกษา และผู้ใช้สารนิเทศมีวัตถุประสงค์มากเป็นอันดับหนึ่ง คือ เพื่อประกอบการเรียน
การศึกษา และสาขาวิชาของสารนิเทศที่เลือกใช้มาก คือ ความรู้ทั่วไป และรวมเรื่อง ซึ่ง
สอดคล้องกับประเภทของสารนิเทศที่ใช้มาก คือ หนังสือ

และผลของการวิเคราะห์ครั้งนี้ ตรงกับผลงานของ รุ่งฤดี สุตนักรบ
(2528) Steven (1986) แต่แตกต่างกับผลงานวิจัยของ ศศิวิมล ชัยวีระไทย (2528)
ที่ว่า ผู้ใช้สารนิเทศใช้หนังสือพิมพ์ในระดับมาก

3.4 ประเภทของหนังสือที่ใช้

ประเภทของหนังสือที่ผู้ใช้สารนิเทศในหอสมุดแห่งชาติใช้มากอันดับหนึ่ง
คือ หนังสือตำราและหนังสือประกอบการเรียน (31.8) รองลงมาคือ หนังสืออ้างอิง (16.0)
และนวนิยายเรื่องสั้น กวีนิพนธ์ (17.2) ส่วนหนังสือที่ใช้น้อยที่สุด คือ หนังสือตัวเขียนสมุดไทย
โบราณ จารึก (17.2) ผู้ใช้สารนิเทศในหอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาคทุกแห่งใช้หนังสือตำรา
และประกอบการเรียนมากเป็นอันดับหนึ่ง ส่วนอันดับรองลงมา ผู้ใช้สารนิเทศของหอสมุด-
แห่งชาติส่วนภูมิภาคจังหวัดจันทบุรี สิงห์บุรี และบุรีรัมย์ ใช้นวนิยายเรื่องสั้น ส่วนผู้ใช้สารนิเทศ

ในหอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาคจังหวัดเชียงใหม่ นครศรีธรรมราช นครราชสีมา ชลบุรี และสงขลา ใช้หนังสืออ้างอิงและล่าม ใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาล (ตารางที่ 20)

สำหรับประเภทของหนังสือที่ใช้เป็นอันดับรอง คือ หนังสืออ้างอิง มีผู้ใช้สารนิเทศในหอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาคจังหวัดนครราชสีมา (6.6) ชลบุรี (1.2) นครศรีธรรมราช (1.8) เชียงใหม่ (2.8) และสงขลา (1.2) สำหรับนวนิยายเรื่องสั้นมีผู้ใช้สารนิเทศส่วนภูมิภาคจังหวัดบุรีรัมย์ (1.4) จันทบุรี (2.9) และสิงห์บุรี (2.2) ส่วนจังหวัดล่ามใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาล และนวนิยายเรื่องสั้น (0.5) เท่ากัน (ตารางที่ 20)

หนังสือตำราและประกอบการเรียนเป็นสารนิเทศที่มีผู้ใช้มากเป็นอันดับหนึ่ง คือ นักเรียน (8.9) นักศึกษา (10.1) นักศึกษาผู้ใหญ่ (0.7) ข้าราชการ (8.2) พนักงานรัฐวิสาหกิจ (1.1) เกษตรกร (0.1) แม่บ้าน (0.1)

หนังสือที่ผลิตขึ้นในท้องถิ่นหรือวรรณกรรมท้องถิ่น เป็นหนังสือที่ผู้ประกอบธุรกิจ ผู้ประกอบการค้า ผู้สูงอายุ ใช้มากเป็นอันดับหนึ่ง (0.6 0.5 0.6)

หนังสือนวนิยาย มีผู้ใช้มากเป็นอันดับหนึ่ง คือ ผู้รับจ้าง (0.5) และหนังสืออ้างอิงมีผู้ใช้มากเป็นอันดับหนึ่ง คือ นักบวช (1.2)

นอกจากนี้ ผู้ใช้สารนิเทศที่มีอาชีพหรือสถานภาพต่าง ๆ ใช้หนังสือประเภทอื่น ๆ หลากหลาย (ตารางที่ 21)

จากการวิเคราะห์ระดับอายุของผู้ใช้สารนิเทศ พบว่า ผู้ใช้สารนิเทศทุกระดับอายุ ยกเว้นผู้มีอายุ 61 ปีขึ้นไป ใช้หนังสือตำราและประกอบการเรียนมากเป็นอันดับหนึ่งของทุกระดับอายุ นอกจากนั้นได้ใช้หนังสือประเภทอื่น ๆ เป็นอันดับรอง เช่น ผู้ใช้สารนิเทศที่มีอายุระหว่าง 12-20 ปี ใช้นวนิยายเรื่องสั้น ผู้ใช้สารนิเทศที่มีอายุระหว่าง 12-30 ปี 31-40 ปี 41-50 ปี ใช้หนังสืออ้างอิง ผู้ใช้สารนิเทศที่มีอายุ 51-60 ปี ใช้นวนิยายเรื่องสั้น และกวีนิพนธ์ และผู้ใช้สารนิเทศอายุ 61 ปีขึ้นไป ใช้หนังสืออ้างอิงและนวนิยาย นอกจากนี้ผู้ใช้สารนิเทศที่มีระดับอายุต่างกันเหล่านี้ ได้เลือกใช้หนังสือชนิดอื่น ๆ นอกจากที่กล่าวมานี้ไป เพื่อสนองวัตถุประสงค์ของตน (ตารางที่ 22)

จากการวิเคราะห์ตามระดับการศึกษาของผู้ใช้สารนิเทศ พบว่า ผู้ใช้สารนิเทศระดับประถมศึกษา หนังสือสำหรับเด็กมากเป็นอันดับหนึ่ง (0.8) และใช้หนังสือตำราและประกอบการเรียนเป็นอันดับรอง ผู้ใช้สารนิเทศระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ใช้ตำราและประกอบการเรียนมากเป็นอันดับหนึ่ง (2.5) และใช้หนังสืออ้างอิงเป็นอันดับรอง (1.7)

ผู้ใช้สารนิเทศระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ประกาศนียบัตรวิชาชีพ และประกาศนียบัตรวิชาชีพ
ชั้นสูง ใช้หนังสืออ้างอิงมากเป็นอันดับหนึ่ง (8.2 2.8 3.0) และนวนิยายเรื่องสั้น กวีนิพนธ์
เป็นอันดับรอง (4.8 2.3 1.7) ผู้ใช้สารนิเทศระดับปริญญาตรี ใช้หนังสือตำราและประกอบ
การเขียนมากเป็นอันดับหนึ่ง (12.6) และหนังสืออ้างอิงเป็นอันดับรอง (8.4)
(ตารางที่ 23)

จากผลการวิเคราะห์จะเห็นได้ว่า ผู้ใช้สารนิเทศในหอสมุดแห่งชาติ
ส่วนภูมิภาคแต่ละแห่งนั้น ใช้หนังสือตำราและประกอบการเขียนมากเป็นอันดับหนึ่ง และเมื่อ
พิจารณาโดยอาชีพและผู้ใช้สารนิเทศเลือกใช้หนังสือสอดคล้องกับอาชีพและสถานภาพของตน
นักเรียน นักศึกษา นักศึกษาผู้ใหญ่ ข้าราชการ และพนักงานรัฐวิสาหกิจ ก็เลือกใช้หนังสือ
ตำราและประกอบการเรียน เพื่อวัตถุประสงค์เพื่อประกอบการเรียนการศึกษา และส่งเสริม
การงานให้มีประสิทธิภาพ เพราะหนังสือตำราและประกอบการเรียนนั้นประกอบไปด้วยความรู้
ในสาขาวิชาการต่าง ๆ ซึ่งสามารถจะเป็นประโยชน์แก่การศึกษาและการประกอบอาชีพ ส่วน
หนังสือที่ผลิตขึ้นในท้องถิ่น หรือวรรณคดีท้องถิ่น จะมีข้อมูลเกี่ยวกับเศรษฐกิจ สังคมของจังหวัด
และภูมิภาคใกล้เคียง เป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพของนักธุรกิจหรือผู้ประกอบการค้า
หรือเป็นความรู้สำหรับผู้ใช้ท้องถิ่นทั่ว ๆ ไป ส่วนนวนิยายเรื่องสั้นและกวีนิพนธ์ก็มีผู้ใช้มาก
สอดคล้องกับวัตถุประสงค์รองของผู้ใช้สารนิเทศเพื่อความบันเทิงและใช้เวลาว่างให้เป็น
ประโยชน์

และจากการวิเคราะห์โดยระดับอายุ และการศึกษาของผู้ใช้สารนิเทศ
จะเห็นว่าผู้ใช้สารนิเทศวัยเด็กมีการศึกษาระดับประถมศึกษา จะใช้หนังสือสำหรับเด็กและ
หนังสือตำราและประกอบการเรียน ซึ่งก็สอดคล้องกับวัย 12-20 ปี และจากการพิจารณาจาก
วัตถุประสงค์ในการใช้สารนิเทศและการใช้หนังสือของผู้ใช้สารนิเทศ จะพบว่า ประชาชนใน
ส่วนภูมิภาคมีความไม่เข้าใจในการศึกษาหาความรู้เป็นอย่างมาก (ตารางที่ 8 20)

ผลงานวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ จินตนา เจียมพิทักษ์วงศ์
(2527) รุ่งฤดี สุนันทร (2528) และ Thompson (1991) ว่า ผู้ใช้สารนิเทศใช้หนังสือ
ตำราทางวิชาการ สารคดี และหนังสือที่ไม่ใช่นวนิยาย แต่แตกต่างกับงานวิจัยของ ลัดดา
รุ่งวิสัย (2528) ว่า ผู้ใช้สารนิเทศใช้หนังสือนวนิยายมากเป็นอันดับหนึ่ง

3.5 ประเภทของวารสารและหนังสือพิมพ์ที่ใช้

ผู้ใช้นิเทศในหอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาค ใช้หนังสือพิมพ์รายวันมากเป็นอันดับหนึ่ง (26.4) อันดับรอง คือ วารสารบันเทิง (15.6) และวารสารเชิงวิจารณ์ (14.6) และใช้กฤตภาคน้อยที่สุด (2.8)

ผู้ใช้นิเทศในหอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาคทุกจังหวัดใช้หนังสือพิมพ์รายวันมากเป็นอันดับหนึ่ง ส่วนวารสารและหนังสือพิมพ์ที่ใช้เป็นอันดับรอง คือ วารสารวิชาการ วารสารบันเทิง วารสารเชิงวิจารณ์ และวารสารหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น (ตารางที่ 24)

ผู้ใช้นิเทศทุกอาชีพหรือสถานภาพใช้หนังสือพิมพ์รายวันมากเป็นอันดับหนึ่ง ยกเว้นผู้สูงอายุ ใช้วารสารเชิงวิจารณ์

วารสารและหนังสือพิมพ์ที่มีผู้ใช้นิเทศเลือกใช้ เป็นอันดับรองมีหลากหลาย ได้แก่ นักเรียน นักศึกษา ใช้วารสารบันเทิง (4.9 5.1) ข้าราชการ พนักงานรัฐ-วิสาหกิจ นักธุรกิจ ใช้วารสารเชิงวิจารณ์ (6.2 0.9 0.6) นักศึกษาผู้ใหญ่ใช้วารสารวิชาการ วารสารแนะนำอาชีพหรือบุคคล และวารสารหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น (0.2) เท่ากัน ผู้ประกอบการค้าและผู้รับจ้างใช้หนังสือพิมพ์เฉพาะเรื่อง (0.5 0.4) เกษตรกรใช้วารสารวิชาการ หนังสือพิมพ์เฉพาะเรื่อง และจุลสาร (0.1) เท่ากัน (ตารางที่ 25)

จากการวิเคราะห์โดยระดับอายุของผู้ใช้นิเทศ ปรากฏว่า ผู้ใช้ทุกระดับอายุใช้หนังสือพิมพ์รายวันมากเป็นอันดับหนึ่ง ส่วนอันดับรองนั้น ผู้ใช้นิเทศอายุระหว่าง 12-20 ปี ใช้วารสารบันเทิง (8.7) ผู้ใช้นิเทศอายุระหว่าง 21-30 ปี ใช้วารสารเชิงวิชาการ (3.9) ผู้ใช้นิเทศระดับอายุ 31-40 ปี 41-50 ปี และ 51-60 ปี ใช้วารสารเชิงวิจารณ์ (4.4 1.1 0.5) ผู้ใช้นิเทศอายุ 61 ปีขึ้นไป ใช้วารสารเชิงวิจารณ์และวารสารหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น (0.4) เท่ากัน (ตารางที่ 26)

จากการวิเคราะห์โดยระดับการศึกษาของผู้ใช้นิเทศนั้น ผู้ใช้นิเทศที่ใช้หนังสือพิมพ์รายวันมากเป็นอันดับหนึ่ง คือ ผู้ใช้ระดับประถมศึกษา (0.5) มัธยมศึกษาตอนต้น (1.6) มัธยมศึกษาตอนปลาย (6.2) ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (2.8) ผู้ใช้ระดับปริญญาตรีใช้วารสารแนะนำอาชีพหรือบุคคล และหนังสือพิมพ์เฉพาะเรื่อง (2.6) เท่ากัน ส่วนอันดับรองนั้น ผู้ใช้นิเทศระดับประถมศึกษาใช้หนังสือพิมพ์เฉพาะเรื่อง (0.4) ผู้ใช้นิเทศระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย และประกาศนียบัตรวิชาชีพใช้

วารสารบันเทิง (1.0 4.4 1.6) ผู้ใช้สารนิเทศระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงและปริญญาตรีใช้วารสารเชิงวิจารณ์ (2.1 7.4) (ตารางที่ 27)

ผู้ใช้สารนิเทศ ใช้หนังสือพิมพ์รายวันมากเป็นอันดับหนึ่ง เนื่องจากหนังสือพิมพ์รายวันมีข่าวอันทันสมัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ มีเรื่องที่เป็นสารคดีและบันเทิงหลากหลายรูปแบบ สามารถสนองความต้องการของชาวชนบทและทำให้ชาวชนบทรู้เรื่องราวของกรุงเทพฯ และภูมิภาคอื่นได้ง่ายที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลที่ได้จากการมาใช้สารนิเทศในหอสมุดแห่งชาติ คือ ได้รับความรู้กว้างขวาง (ตารางที่ 44) สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาของสารนิเทศที่ใช้ คือ ความรู้รอบตัว และรวมเรื่อง และนอกจากหนังสือพิมพ์รายวันแล้ว ผู้ใช้สารนิเทศได้เลือกใช้วารสารบันเทิงมากเป็นอันดับรอง ซึ่งก็สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการใช้สารนิเทศเพื่อความบันเทิง และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ นอกจากนี้กล่าวมาแล้ว ผู้ใช้สารนิเทศได้เลือกใช้วารสารและหนังสือพิมพ์ประเภทอื่นตามวัตถุประสงค์และความสนใจของตน

3.6 ประเภทของโสตทัศนวัสดุที่ใช้

โทรทัศน์เป็นโสตทัศนวัสดุที่ผู้ใช้สารนิเทศในหอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาคใช้มากเป็นอันดับหนึ่ง (34.1) อันดับรอง คือ เทปเพลง (19.8) และวิดีโอเทป (15.5) โน้ตทัศนวัสดุที่ใช้น้อยที่สุด คือ สไลด์ (3.0)

โทรทัศน์เป็นโสตทัศนวัสดุที่ผู้ใช้สารนิเทศในหอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาคทุกแห่งใช้มากเป็นอันดับหนึ่ง ยกเว้นลำพูน ซึ่งใช้หุ่นจำลองมากเป็นอันดับหนึ่ง (0.6)

ส่วนอันดับรองนั้น วิดีโอเทปเป็นโสตทัศนวัสดุที่ผู้ใช้สารนิเทศของหอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาคจังหวัดบุรีรัมย์ (1.3) เทปเพลงเป็นโสตทัศนวัสดุที่ผู้ใช้สารนิเทศในหอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาคจังหวัดนครราชสีมา นครศรีธรรมราช จันทบุรี เชียงใหม่ และสงขลา เลือกใช้ (7.3 1.9 3.6 3.3 0.9) แผนที่ เป็นโสตทัศนวัสดุที่ผู้ใช้สารนิเทศในหอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาคจังหวัดชลบุรี บุรีรัมย์ และลำพูน เลือกใช้ (0.7 1.3 0.4) แผ่นภาพมีผู้ใช้ คือ ผู้ใช้สารนิเทศของหอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาคจังหวัดบุรีรัมย์ (1.3) (ตารางที่ 28)

จากการวิเคราะห์อาชีพหรือสถานภาพของผู้ใช้สารนิเทศ ผู้ใช้สารนิเทศทุกอาชีพ ยกเว้นนักศึกษาผู้ใหญ่ ใช้โทรทัศน์มากเป็นอันดับหนึ่ง และนักศึกษาผู้ใหญ่ใช้เทปเพลงมากเป็นอันดับหนึ่ง

1. เปลี่ยนแปลงวันเวลาให้บริการสารนิเทศของหอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาค เนื่องจากประชาชนตระหนักถึงประโยชน์ของการมาใช้สารนิเทศในหอสมุดแห่งชาติและมาใช้สารนิเทศในหอสมุดมากในแต่ละปี โดยเฉพาะหอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาคขนาดใหญ่ และมีผู้ใช้สารนิเทศมาก ได้แก่ หอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาค จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเปิดบริการ 6 วัน และเปิดบริการในวันหยุดราชการ และปิดบริการหลังเวลาราชการ เพื่อให้ผู้ใช้สารนิเทศได้มีโอกาสใช้สารนิเทศมากขึ้น ดังนั้นหอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาคจังหวัดนครราชสีมา จึงมีผู้ใช้สารนิเทศจำนวนมากที่สุด (ตารางที่ 3) ฉะนั้นจึงขอเสนอให้หอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาคแห่งอื่นเปลี่ยนแปลงวันเวลาให้บริการสารนิเทศเช่นเดียวกับหอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาคจังหวัดนครราชสีมา เพื่อให้ผู้ใช้สารนิเทศได้รับประโยชน์มากขึ้น

2. ผู้ใช้สารนิเทศ ผลการวิจัยปรากฏว่า เกษตรกรซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของชนบท แม่บ้าน ผู้สูงอายุ และผู้ใช้แรงงานมาใช้สารนิเทศน้อย ซึ่งไม่เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการจะส่งเสริมให้ประชาชนทุกระดับมาใช้สารนิเทศ หอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาคควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับประโยชน์ของการมาใช้สารนิเทศ เพื่อประโยชน์ในการประกอบอาชีพ และยกระดับความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในชนบททราบว่า หอสมุดมีสารนิเทศหลายสาขาวิชา และหลายประเภทให้ประชาชนได้เลือกใช้ตามความต้องการของตน

3. สารนิเทศ

3.1 จัดหาสารนิเทศที่มีข้อมูลทันสมัย เนื้อหาวิชาที่ประชาชนใช้มาก และต้องการใช้มาก เช่น แนะนำอาชีพ คู่มือการสอบ ฯลฯ หนังสือที่มีระดับความรู้ที่เหมาะสมแก่ผู้เข้ามาใช้บริการมากขึ้น จัดหาหนังสือใหม่มาทดแทนหนังสือที่เก่าและชำรุด จัดหาวารสารและหนังสือพิมพ์ใหม่ ๆ ทั้งที่ผลิตขึ้นในท้องถิ่น และทั่ว ๆ ไป ให้มากขึ้น

3.2 จัดหาวัสดุทัศนวัสดุหลาย ๆ ชนิดมาให้บริการ ช่อมหรือเปลี่ยนอุปกรณ์ให้มีประสิทธิภาพ จัดหาวัสดุทัศนวัสดุเรื่องใหม่ที่น่าสนใจสำหรับประชาชนทราบระดับหลายวัย

3.3 จัดหาสารนิเทศที่เป็นภูมิปัญญาของประชาชนในท้องถิ่น เช่น ผลงานหรือการถ่ายทอดความรู้ของประชาชนที่ได้รับความสำเร็จในการประกอบอาชีพ ผลงานทางศิลป วรรณกรรม วัฒนธรรม และปรัชญาท้องถิ่น ซึ่งอยู่ในรูปแบบของเอกสาร เทปโทรทัศน์

เทปวิทยุ ฯลฯ เพื่อเผยแพร่และให้บริการแก่ประชาชนในท้องถิ่นและชนกลุ่มน้อยในท้องถิ่นนั้น ซึ่งจะทำให้มีผู้ใช้สารนิเทศในหอสมุดเพิ่มขึ้น

4. การให้บริการอื่น ๆ

4.1 ปรับปรุงการให้บริการต่าง ๆ เพื่อเพิ่มความสะดวกแก่ผู้ใช้สารนิเทศ เช่น จัดหนังสือ และวารสารให้เป็นระเบียบ มีคำอธิบายการใช้บัตรรายการและการใช้โสตทัศนวัสดุ มีป้ายและแผนผังการให้บริการ เพิ่มที่นั่งอ่านหนังสือ และใช้โสตทัศนวัสดุ เป็นต้น

4.2 พัฒนาการให้บริการค้นคืนสารนิเทศ โดยนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น คอมพิวเตอร์ สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการใช้สารนิเทศ และค้นคืนสารนิเทศกับหอสมุดแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร และห้องสมุดและศูนย์สารนิเทศแห่งอื่น ๆ

4.3 จัดบริการสารนิเทศสู่ชนบทในรูปของห้องสมุดเคลื่อนที่ออกไปตามอำเภอต่าง ๆ เพื่อแนะนำกิจการของหอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาคแก่ประชาชนต่างไกล และนำสารนิเทศประเภทต่าง ๆ และมีเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ออกไปแนะนำแก่ประชาชน ซึ่งหอสมุดแห่งชาติควรมีพาหนะเป็นของตนเอง และจัดห้องสมุดเคลื่อนที่ให้เป็นประจำ หรือนำหนังสือจำนวนหนึ่งไปไว้ ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านและเปลี่ยนกลุ่มหนังสือไปเรื่อย ๆ

5. หอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาคควรเก็บสถิติเกี่ยวกับการให้บริการสารนิเทศเกี่ยวกับอาชีพของผู้มาใช้บริการ วัตถุประสงค์ในการมาใช้ เนื้อหาวิชา และประเภทของสารนิเทศที่ใช้ และเปิดโอกาสให้ผู้ใช้อสารนิเทศแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้และความต้องการสารนิเทศ ข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์ในการจัดหาสารนิเทศที่เหมาะสม และขจัดปัญหาที่มีอยู่ให้หมดไป

ข้อเสนอสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งต่อไปที่เกี่ยวกับหอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาค ห้องสมุดประชาชน ห้องสมุดชุมชนที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน หรือศูนย์สารนิเทศต่าง ๆ ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับ

1. ความต้องการใช้สารนิเทศในสาขาวิชาต่าง ๆ และประเภทของสารนิเทศที่ต้องการใช้ รวมทั้งบริการต่าง ๆ ที่ผู้ใช้สารนิเทศในหอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาคต้องการ
2. การรับข่าวสารและการนำข่าวสารต่าง ๆ มาใช้ในชีวิตประจำวัน รวมทั้งแหล่งข่าวสารที่ชาวชนบทนิยมไปแสวงหาข่าวสารข้อมูล
3. ทิศนคติที่ชาวชนบทมีต่อแหล่งข่าวสารที่รัฐจัด เช่น หอสมุดประชาชนที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน และศูนย์สารนิเทศต่าง ๆ ในแง่ของการเห็นประโยชน์การมีส่วนร่วมในการบริหาร การใช้ประโยชน์และการบำรุงรักษาในฐานะเป็นสมบัติส่วนรวมของท้องถิ่น
4. นโยบายของความร่วมมือระหว่างหอสมุด หรือศูนย์สารนิเทศต่าง ๆ ในการแสวงหาสารนิเทศ การบริการสารนิเทศ และการบริการอ่าน ๆ ไปสู่ประชาชนในชนบท